

Fragmenta paraenetica

<Αποσπάσματα παραινήσεων>

1 Ἄδιαλείπτως τῷ Κυρίῳ προσεύχεσθαι χρή, κρείττους ἡμᾶς ὀφθῆναι τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς. Οὐ γὰρ μόνον ἐν ἡσυχίᾳ κατὰ μόνας ὄντας ἐκθλίβουσιν, ἀλλὰ <καὶ> ἐν οἴκῳ Θεοῦ συνελθοῦσιν ἡμῖν σφοδρῶς ἐπανίστανται, καὶ τὰς τῶν ἀρρένων ὄψεις ἀναιδῶς τε καὶ ἀφυλάκτως ὄραν ὑποβάλλουσιν, ἄχρι τοῦ καὶ αὐτῆς τῆς μυσαρᾶς πράξεως τὴν φαντασίαν ἡμῖν ὑπογράφοντες, ἵνα φυρμόν τινα λογισμῶν ταῖς φρεσὶν ἡμῶν καταχέωσι, καὶ τρόπῳ τοιῶδε τῶν τοῦ Χριστοῦ κωλύσῃσι μυστηρίων· ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν φυλακῆς καὶ τῆς τοῦ νοῦ προσοχῆς περίεσται τούτων ὁ ἐγκρατής, τῆς χάριτος συνεργούσης. Πάσῃ φυλακῇ τὴν ἑαυτῶν καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις συντηρητέον, καθότι μέγας ἡμῶν ὁ πόλεμος καὶ πολλή τῷ ἐχθραίνονται καθ' ἡμῶν ἡ μανία· ἀλλ' οὐ παρὰ τοῦτο τὸν ἀγῶνα παραιτητέον, ἀλλ' ἐνεργοὺς αὐτοῦ τὰς ἐνθυμήσεις μὴ ποιητέον, καὶ οὕτως ἐῴμεν αὐτὸν διαρρηγνυσθαι· οἶδε γὰρ ὁ Κύριος τὸν θλίβοντα ἡμᾶς, καὶ ἡλίκοις ταῖς ἡμῶν καρδίαις τοὺς καυτῆρας ἐμβάλλει. Πλὴν τῶν πυκτευόντων ἐπὶ τὸ καλῶς προσέχοντας μὴ παραδέξασθαι τὴν πυγμὴν· ὁ δέ γε πρὸς τὰ πάθη σπενδόμενος, ποῖον ἀνέληται τὸν πρὸς αὐτὰ πόλεμον; Ὅπου γὰρ ἔχθρα, ἐκεῖ καὶ πόλεμος· καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ καὶ ἀγῶν· ὅπου δὲ ἀγῶν, ἐκεῖ καὶ στέφανοι. Ὡστε εἴ τις βούλοιο τῆς πικρᾶς ἀπαλλαγῆναι δουλείας, πόλεμον πρὸς τὸν Ἐχθρὸν συναπτέτω. 2 Ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ φιλοκαλῶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐξαλλάσσειν ἱματίοις, δόξαν ἔχει ἀνθρωπίνην· ἐν δὲ τῷ ἐπαγγέλματι τούτῳ ὁ τούτων καταφρονῶν, προσέχων δὲ μόνον τὴν ἀναγκαίαν χρείαν τοῦ σώματος, δόξαν περιποιεῖται ἑαυτῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς κατὰ τὸν λέγοντα· ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Δουλεύσωμεν οὖν εὐαρέστως τῷ Θεῷ τῷ ἡμᾶς ἐλευθερώσαντι, καὶ μὴ δελεασθῶμεν πρὸς τὰ πάθη τῆς φθορᾶς, μηδὲ προσχῶμεν εὐπρεπεῖα στολισμῶν, ἢ κουκουλίου, ἢ ζωναρίου, ἢ ἕως ἀναλάβου πιθανοῦ· ἀλλὰ τὰ ταπεινὰ μεταδιώξωμεν καὶ τὰ ἀκενόδοξα, καθὼς πρέπει ἁγίοις. Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχῆση, μιμησκόμενος τῆς μηλωτῆς Ἥλιου καὶ Ἡσαΐου τὸν σάκκον, καθὼς γέγραπται· πορεύου καὶ ἄφελε τὸν σάκκον ἐκ τῆς ὀσφύος σου· καὶ τὰ σανδάλια ἀπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου. Καὶ τοῦ Βαπτιστοῦ τὸ ἔνδυμα μὴ ἐπιλανθάνου. Μὴ οὖν δι' ἐσθῆτος λαμπρᾶς περίβλεπτος ἔσο, ἀλλὰ δι' ἔργων ἀγαθῶν λαμψάτω τὸ φῶς σου ἔμπροσθεν πάντων, ἵνα δοξασθῇ ὁ Κύριος. 3 Ἀδελφοί, εἴποτε συμβῆ ἡμᾶς ὄνειδισθῆναι περὶ ἀγαθοῦ ἔργου, μὴ ἐντραπῶμεν τὸν ὄνειδισμόν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν ἐπαγόμενον, καὶ πράξωμεν ἃ μὴ δεῖ. Γέγραπται γάρ· λαός μου, οὐ ὁ νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ φοβεῖσθε ὄνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ ἠττᾶσθε· ὥσπερ γὰρ ἱμάτιον παλαιωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ ὡσεὶ ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σιτῆρος· ἡ δὲ δικαιοσύνη <μου> εἰς τὸν αἰῶνα μένει, καὶ τὸ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν. Καὶ πάλιν λέγει· ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω. Τὸν νῶτόν μου δέδωκα εἰς μᾶστιγας καὶ τὰς σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπεστράφη ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων. Καὶ Κύριος ἐγενήθη βοηθός μου. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἔγνω ὅτι οὐ μὴ αἰσχυρθῶ. Διόπερ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, κἂν ὑβριζώμεθα, ἢ ἐμπαιζώμεθα, ἢ ἄλλο τι τῶν δεινῶν πάσχωμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἕνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ δειλιάσωμεν, μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν τὴν εὐθειᾶν ὁδὸν κατὰ τὸν Προφήτην τὸν λέγοντα· ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἐμὲ παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. Καὶ πάλιν· ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα. Καὶ ἐν

ἐτέρω· ἔνεκά σου ὑπήνεγκα ὄνειδισμόν, καὶ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου. Λέγει δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ· μακάριοί ἐστε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ τὰ ἐξῆς. Μὴ οὖν αἰσχυνοῦμεν, ἀγαπητοί, κληθῆναι ὑποκριταὶ ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. Δῆλον γὰρ ὅτι οὐ κατὰ διόρθωσιν ἡμῶν τὴν μνήμην <τῆς> ὑποκρίσεως ἄγουσιν, ἀλλ' ἵνα ἐντραπέντες τοὺς ὄνειδισμοὺς αὐτῶν ἀπαιδευσίαν ἀναλάβωμεν· τοῖς γὰρ ἀπαιδεύτοις θάνατος συναντᾷ, κατὰ τὴν Γραφήν. Λέγει δὲ καὶ ἐν ἐτέρω· ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ πάλιν· <εἰ> ὄνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. Μὴ τις γὰρ ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς καὶ ὡς κλέπτης· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεόν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Φεύγωμεν οὖν τὴν παρρησίαν καὶ τὸν γέλωτα· ταῦτα γὰρ καταστρέφει τὴν ψυχὴν μοναχοῦ. Διὸ λέγει· μακάριος ἀνὴρ, ὃς καταπτῆσει πάντα δι' εὐλάβειαν. Καὶ τοὺς γελοιαστὰς ἀνθρώπους καὶ ἀπροσεχεῖς ἐκτρεπώμεθα· τίς γάρ, φησί, μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; Ἡ τίς κοινωνία Χριστοῦ πρὸς Βελίαλ; Ἔλεγεν ὁ ἄββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς τῷ μαθητῇ αὐτοῦ· τέκνον, τιμήσωμεν τὸν ἕνα, καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καταφρονήσωμεν τοῦ ἑνός, ὃς ἐστὶν ὁ Θεός, καταφρονοῦσιν ἡμῶν πάντες, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν. Διηγήσατό τις τῶν πατέρων περὶ τοῦ ἄββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ἀπῆλθόν ποτε τῇ δέιλῃ πρὸς αὐτόν, θέρους ὄντος, καὶ εὖρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίτωνα, καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ γυμνόν, καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν κείμενον. Καὶ ὁμιλούντων ἡμῶν, ἰδοὺ, τίς κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ γέρον ἀνοῖξαι· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν σὺν τῷ ἐλθόντι, καὶ ἐλάλει αὐτῷ· ἐγὼ δὲ ἔλαβον κόμμα μαφορίου καὶ ἐσκέπασα τοὺς ὤμους αὐτοῦ. Ὁ δὲ γέρον τῇ χειρὶ κρατήσας ἔρριψεν αὐτό. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ· ἄββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας; Ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος ὠφελῆθῆναι· μὴ γὰρ σκανδαλισθῆναι. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· τί λέγεις μοι, ἄββᾶ; Ἄκμην τοῖς ἀνθρώποις δουλεύειν ὀφείλομεν; Ἐποίησαμεν τὴν χρεῖαν, καὶ παρήλθεν. Ὁ θέλων οὖν ὠφελῆθῆναι, ὠφελῆθήτω, καὶ ὁ θέλων σκανδαλισθῆναι, σκανδαλισθήτω· ἐγὼ δὲ ὡς ἂν εὐρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ. Παρήγγειλε δὲ καὶ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, ἵνα ἐὰν τις ἔλθῃ ἰδεῖν θέλων τὸν γέροντα, μὴ εἴπῃ αὐτῷ τίποτε ἀνθρώπινον, ἧτοι ψεῦδος δι' ἀνθρωπαρέσκειαν λεγόμενον· ἀλλὰ ἐὰν τρώγῃ ὁ γέρον, εἰπεῖν τῷ ἐλθόντι ὅτι τρώγει, καὶ ἐὰν κοιμᾶται, εἰπεῖν ὅτι κοιμᾶται. Οὕτως ὑπερβαλλόντως ὁ γέρον τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν ἐμίσησεν! Ἡμεῖς δὲ καὶ ὡς ἀσθενεῖς, τὴν θαυμαστὴν ταύτην ἐργασίαν τοῦ γέροντος ἐντελῶς μιμήσασθαι οὐ δυνάμεθα, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν οὕτω πατήσαι· ἀλλὰ κἄν γε, ἐν οἷς μολύνομεν τὴν συνείδησιν αὐτήν, βδελυξώμεθα, καὶ μὴ διὰ τὸ ἀνθρώποις ἀρέσαι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.